

DÖNEM: 24

YASAMA YILI: 3

TBMM

DİLEKÇE KOMİSYONU GENEL KURUL KARAR CETVELİ

SAYI: 17

YAYIM TARİHİ

08/07/2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
Dilekçe Komisyonu Genel Kurul Kararı

Karar No: 17

Tarih: 04.07.2013

İÇİNDEKİLER

İLGİLİ DİLEKÇELER	3
1. GİRİŞ.....	3
2. DİLEKÇELERE KONU İDDİA VE TALEP	3
3. DİLEKÇE KOMİSYONU TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALAR	4
3.1. Dilekçe İle İlgili Yapılan Yazışmalar.....	4
3.2. TBMM Başkanlığı Hukuk Hizmetleri Başkanlığının Görüşü.....	5
4. USUL VE ESASA İLİŞKİN DEĞERLENDİRME	5
GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:	7

İLGİLİ DİLEKÇELER

Dilekçe No

Dilekçe Sahibinin

Adı, Soyadı, Adresi

343, 8204

Burhan Asri APAYDIN

Emirler Cad. Sirkeci Palas

Kat: 3 No: 304-305 Sirkeci/İSTANBUL

1. GİRİŞ

Eski Başbakanlardan Adnan MENDERES'in müdafî Av. Burhan Asri APAYDIN tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 07.05.2012 tarihli dilekçe, Meclis Başkanlığınca 06.06.2012 tarihinde Dilekçe Komisyonuna havale edilmiş ve ilgili dilekçe konunun önemi nedeniyle Dilekçe Komisyonu tarafından İçtüzüğü'nün 115 ila 120'nci maddeleri gereğince, Dilekçe Komisyonu Genel Kurulu gündemine alınmıştır. Dilekçe sahibi ilk dilekçesinin ardından konuyla ilgili iki dilekçe daha göndermiş ve dilekçenin üç dilekçesi birlikte işlem görmüştür.

Dilekçi, Eski Başbakanlardan Adnan MENDERES'in Yüksek Adalet Divanı tarafından verilen mahkûmiyet kararının TBMM tarafından iptal edilmesini/yok sayılmasını ve dilekçesinin bir nüshasının Anayasa Komisyonuna havale edilmesini talep etmiştir.

Komisyon çalışmalarına ve Komisyon Raporu yazımına teknik katkıda bulunmak üzere Dilekçe Komisyonu Uzmanları; Yasama Uzmanları A. Haluk KURNAZ, Harun KAYNAK ile Yasama Uzman Yardımcısı Hande KARABAY görev almışlardır. Dilekçe Komisyonu Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Rapor, Dilekçe Komisyonu Genel Kurulunun 04/07/2013 tarihli toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

2. DİLEKÇELERE KONU İDDİA VE TALEP

Meclis Başkanlığınca Komisyonumuza gönderilen dilekçelerde;

- 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra 1924 tarih ve 491 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanununun Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkındaki 12.06.1960 tarihli ve 1 sayılı Kanunun yasal olmadığı,

- 1 sayılı Kanuna dayanılarak teşekkül ettirilen Yüksek Adalet Divanının Yassıada'da gerçekleştirdiği duruşmaların ve verdiği idam kararlarının yok hükmünde sayılması gerektiği,
 - Yassıada duruşmalarında delillerin karartıldığı, savunma hakkı verilmediği,
 - 1924 Anayasasına göre “vatana ihanet” suçu için yapılacak yargılamanın Yargıtay, Danıştay ve Sayıştay Genel Kurullarınca belirlenecek hâkimler tarafından yapılması gerekirken Yüksek Adalet Divanı tarafından yargılama yapılmasının uygun olmadığı,
 - Yüksek Adalet Divanının verdiği kararlarda “Türk Milleti Adına” ibaresinin bulunmadığı, dolayısı ile bu kararın bir mahkeme kararı olarak kabul edilmeyeceği,
 - Yüksek Adalet Divanınca verilen kararların yok hükmünde sayılması gerektiği
- İfade edilmiştir.

3. DİLEKÇE KOMİSYONU TARAFINDAN YAPILAN ÇALIŞMALAR

3.1.Dilekçe İle İlgili Yapılan Yazışmalar

Eski Başbakanlardan Adnan MENDERES'in Yassıada Mahkemesi tarafından verilen mahkûmiyet kararının iptali talebini içeren dilekçe ilgisi nedeniyle;

- 08.08.2012 tarihli ve A.01.1.DİK.0.00.00.00/8204/1 sayılı yazı ile Adalet Bakanlığına ve dilekçenin istemi üzerine A.01.1.DİK.0.00.00.00/8204/2 sayılı yazıyla da bilgi amaçlı olarak Anayasa Komisyonu Başkanlığına gönderilmiştir.

- Adalet Bakanlığı 16.08.2012 tarihli ve B.03.0.CİG.0.00.00.03-659-7145-2012/9397/47817 sayılı yazıyla Milli Birlik Komitesi tarafından kurulan Yüksek Adalet Divanı tarafından yapılan yargılamaya ilişkin dava dosyasının 22.04.1962 tarihli ve 44 sayılı Kanunun Geçici 7'nci maddesi uyarınca Anayasa Mahkemesi Başkanlığına tevdi olunduğunu bildirmiştir.

- Adalet Bakanlığının cevabi yazısı doğrultusunda 14.09.2012 tarihli ve A.01.1.DİK.0.00.00.00/8204/2 sayılı yazı ile dava dosyasının durumu Anayasa Mahkemesi Başkanlığından sorulmuştur.

- Anayasa Mahkemesi Başkanlığı ise 20.09.2012 tarihli ve C.01.0.GNS.0-622.01-/710/2468 sayılı cevabi yazısında ilgili dava dosyalarının Anayasa Mahkemesinin 19.07.1991 tarihli, E.1991/5 (Değişik İşler), K.1991/4 sayılı kararı uyarınca düzenlenen devir teslim listesi ile birlikte Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğüne devredildiğini bildirmiştir.

- Komisyonumuz 23.11.2012 tarihli ve A.01.1.DİK.0.00.00.00/8204/3 sayılı yazı ile Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğünden dava dosyası, dosya eki tutanak ve diğer belgeleri talep etmiştir. Anılan yazımız üzerine Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, 05.12.2012 tarihli ve B.02.0.ARV-805.02.05-542495564 sayılı yazı eki ile Yüksek Adalet Divanının, Adnan MENDERES hakkında verdiği hükümlerle ilgili belgelerin örneklerini CD ortamında Komisyonumuza göndermiştir.

- Komisyonun değerlendirmelerine katkı sağlaması amacıyla 16.12.2012 tarihli ve A.01.1.DİK.0.00.00.00/8204-98868 sayılı yazı ile TBMM Hukuk Hizmetleri Başkanlığından hukuki görüş istenmiştir. Gelen cevabi yazının incelenmesinden, konunun sadece ceza hukuku yönünden değerlendirildiği görülmüştür.

Komisyon olarak yaptığımız incelemede konu, yargıdan bağımsız olarak parlamentonun görev ve yetkisi yönünden bir ön inceleme tabi tutulmuştur.

Milli Birlik Komitesinin 16.09.1961 tarihli ve 10908 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan ölüm cezalarının tasdikine ilişkin 75 numaralı kararının bu hususa ilişkin olduğu tespit edilmiştir.

3.2. TBMM Başkanlığı Hukuk Hizmetleri Başkanlığının Görüşü

01.12.2011 tarihli ve 6253 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı İdari Teşkilatı Kanununun 20’nci maddesi uyarınca söz konusu dilekçelerde belirtilen konunun incelenmesi ve sonucunun Komisyonumuza bildirilmesi talibimiz üzerine TBMM Başkanlığı Hukuk Hizmetleri Başkanlığı cevabi yazısında dilekçe sahibinin iddialarını, ilgili mevzuat ve mahkeme kararlarını incelediğini ve aşağıdaki sonuçlara ulaştığını belirtmiştir. Hukuk İşleri Başkanlığı cevabi yazısında;

Adnan MENDERES ve Eski Bakanlardan Fatin Rüřtü ZORLU ile Hasan POLATKAN’ın mezarlarının nakline ve isimlerinin bazı tesislere verilmesi hakkında 22.05.1987 tarihli ve 3374 sayılı Kanunda değişiklik yapan 11.04.1990 tarihli ve 3623 sayılı Kanunun Komisyon raporunda “... konunun ...nihai bir çözüme bağlanabilmesi için ya Yüksek Adalet Divanının kuruluş şekli ve makale şamil kanunları uygulamış olması göz önünde tutularak Divanın verdiği kararların geçersizliğini kabul etmek, yada iade-i muhakeme yoluna başvurmaktır. Hukuk sistemimiz açısından bu iki yolun da kapalı olması yüzünden mahkûm edilenlerin itibarlarını hukuken iade etme yolu sečilerek teklifin 1’inci ve 2’nci maddesinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır.” şeklinde görüş bildirildiği,

1982 Anayasasının “Mahkemelerin Bağımsızlığı” başlıklı 138’inci maddesi uyarınca yasama ve yürütme organları ile idarenin, mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organların ve idarenin, mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştirmeyeceği ve bunların yerine getirilmesini geciktirmeyeceği, nitekim 1961 Anayasasının 132’nci maddesinde de aynı mahiyette hükme yer verildiği bu itibarla Yüksek Adalet Divanı kararları ile bunu tasdik eden Milli Birlik Komitesi kararlarının TBMM tarafından iptal edilmesinin mümkün bulunmadığı, ancak Adalet Bakanlığı, Anayasa Mahkemesi Başkanlığı ve Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile yapılan yazışmalar sonucu temin edilecek belgeler ile dosya içeriğinde yer alan belgelerin ayrıntılı tetkiki neticesinde, Kanunda sayılan nedenlerin bulunması halinde yargılamanın yenilenmesi yoluna gidilmesinin uygun olacağının değerlendirildiği bildirilmiştir.

4. USUL VE ESASA İLİŞKİN DEğERLENDİRME

Milli Birlik Komitesi döneminde 1924 tarih ve 491 sayılı Teşkilatı Esasiye Kanunun Bazı Hükümlerinin Kaldırılması ve Bazı Hükümlerinin Değiştirilmesi Hakkındaki 12.06.1960 tarihli ve 1 sayılı Kanunun 6’ncı maddesi ile Cumhurbaşkanı, Başbakan, Bakanlar ve

Demokrat Parti mensupları ile bunların suçlarına iştirak edenlerin yargılanması amacıyla Yüksek Adalet Divanının kurulması kararlaştırılmıştır. 18.06.1960 tarihli ve 3 sayılı Kanun ile de Yüksek Adalet Divanının yargılama usulleri belirlenmiştir. Bu Kanunlarda Yüksek Adalet Divanının kararlarının kesin olduğu ve hiçbir itiraz ya da temyiz imkânı olmayacağı ancak ölüm cezalarının infazının, yasama yetkisini üzerine alan Milli Birlik Komitesinin onayına bağlı olacağı belirtilmiştir.

12.06.1960 tarihli ve 1 sayılı Kanununun 3'üncü maddesi, Milli Birlik Komitesinin yasama yetkisini doğrudan doğruya kendisinin ve yürütme yetkisinin de Devlet Başkanlığınca tayin ve Komitece tasvip edilen Bakanlar Kurulu eliyle kullanılacağını belirtmiştir.

Yüksek Adalet Divanının Adnan MENDERES ve Bakanlar hakkında verdiği idam cezalarının infazının ardından Adnan MENDERES ve eski bakanlardan Fatin Rüştü ZORLU ile Hasan POLATKAN'ın mezarlarının nakline ilişkin ilk kanun 1987 yılında çıkarılmıştır. Ardından 1990 yılında itibarlarının iadesi ve mezarların nakline ilişkin Giresun Milletvekili Burhan KARA ve 40 milletvekili tarafından bir kanun teklifi verilmiştir.

11.04.1990 tarihli ve 3623 sayılı Kanun ile 22.05.1987 tarihli ve 3374 sayılı Eski Başbakanlardan Adnan MENDERES ve Eski Bakanlardan Fatin Rüştü ZORLU ile Hasan POLATKAN'ın İmralı'da Bulunan Mezarlarının Nakli ile İsimlerinin Bazı Tesislere Verilmesi Hakkında Kanun değiştirilmiştir. Değişiklikle birlikte Adnan MENDERES, Fatin Rüştü ZORLU ve Hasan POLATKAN'ın itibarlarının iadesine ve İmralı'da bulunan mezarlarının nakline karar verilmiştir.

Adnan MENDERES hakkında verilen idam kararının yok sayılması hususu, yukarıdaki değerlendirmeler çerçevesinde ele alındığında TBMM'nin, yargı organı olan Yüksek Adalet Divanı tarafından verilen idam kararını yok sayma yetkisi, erklerin bağımsızlığı ilkesi ve Anayasanın 138'inci maddesi çerçevesinde mümkün görülmemektedir.

Anılan kararın infazı yasama organı yetkisini üzerine alan Milli Birlik Komitesinin onayına bağlanmıştır. Milli Birlik Komitesi de bu yetkisini 75 numaralı kararla yerine getirmiştir. Aksine bir düzenleme bulunmadıkça idare hukukunun önemli ilkelerinden birisi olan yetki ve usulde paralellik ilkesi uyarınca bir işlemin tesisinde uygulanan yetki ve usul koşullarının aynı işlemin geri alınması, kaldırılması işlemlerinde ve tersi işlemin yapılmasında da aynen uygulanması beklenir.

Yukarıda yapılan değerlendirmeler çerçevesinde yasama organının konuyla ilgili her zaman yeni bir karar alma imkânı bulunmaktadır.

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Yüksek Adalet Divanı tarafından Eski Başbakanlardan Adnan MENDERES, Eski Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü ZORLU ve Eski Maliye Bakanı Hasan POLATKAN Hakkında Verilen Mahkûmiyet Kararının İptali veya İlgili Kararın Türkiye Büyük Millet Meclisi Tarafından Yok Sayılması talebini içeren dilekçelere ilişkin yukarıdaki tespit ve değerlendirmeler çerçevesinde;

Dilekçe Komisyonunun görev ve yetkileri İçtüzüğü'nün 115 ilâ 120'nci maddeleri arasında belirtilmiştir. Bu çerçevede, Yüksek Adalet Divanının verdiği infaz kararının tasdikinin iptal edilmesinin veya yok sayılmasının Dilekçe Komisyonunun görev ve yetki alanı içinde olmadığı değerlendirilmektedir.

Milli Birlik Komitesinin ölüm cezalarının infazına ilişkin aldığı 75 numaralı kararın bir parlamento kararı olduğu kabul edildiğinden, 22.05.1987 tarihli ve 3374 sayılı Eski Başbakanlardan Adnan MENDERES ve Eski Bakanlardan Fatin Rüştü ZORLU ile Hasan POLATKAN'ın İmralı'da Bulunan Mezarlarının Nakli ile İsimlerinin Bazı Tesislere Verilmesi Hakkında Kanun ile bu Kanunda değişiklik yapan 11.04.1990 tarihli ve 3623 sayılı Kanunlarda adı geçen kişilerin hukuken itibarları iade edilmiştir. Bunun gibi, Milli Birlik Komitesi'nin 75 numaralı "infazların onaylanmasına" ilişkin kararının; geri alınması/yürürlükten kaldırılması/yok sayılması hususlarının TBMM Genel Kurulunun takdirinde olduğu düşünülmektedir.

3071 sayılı Kanun ve TBMM İçtüzüğü'nün ilgili maddeleri gereğince, itiraz yolu açık olmak üzere oybirliği ile karar verildi.

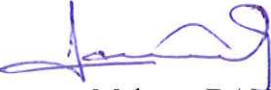
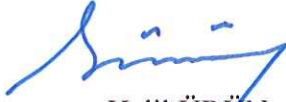
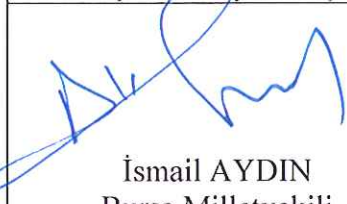

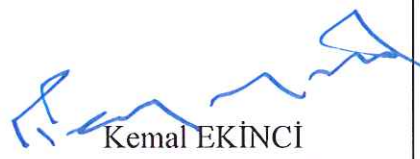

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ DİLEKÇE KOMİSYONU

KARAR

Karar No: 17

04/07/2013

27 Mayıs 1960 Ara Rejiminden Sonra Yassıada'da Kurulan Yüksek Adalet Divanı Tarafından Eski Başbakanlardan Adnan MENDERES, Eski Dışişleri Bakanı Fatih Rüştu ZORLU, Eski Maliye Bakanı Hasan POLATKAN Hakkında Verilen Mahkûmiyet Kararının İptali veya İlgili Kararın Yok Sayılması Talebini İçeren Dilekçeye İlişkin Karar.

 Mehmet DANIŞ Çanakkale Milletvekili Dilekçe Komisyon Başkanı	 Halil ÜRÜN Afyonkarahisar Milletvekili Dilekçe Komisyon Başkanvekili	<i>Toplantıya Katılmadı</i> Ali AYDINLIOĞLU Balıkesir Milletvekili Dilekçe Komisyonu Sözcüsü
 İsmail AYDIN Bursa Milletvekili Dilekçe Komisyonu Katip Üyesi	 Gürsoy EROL İstanbul Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	<i>Toplantıya Katılmadı</i> Enver YILMAZ İstanbul Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi
<i>Toplantıya Katılmadı</i> Sevde Bayazıt KAÇAR Kahramanmaraş Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	<i>Toplantıya Katılmadı</i> Zelkif KAZDAL Ankara Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	 Kemal EKİNCİ Bursa Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi
 Hasan AKGÖL Hatay Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	 Erdal AKSÜNGER İzmir Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	 Muharrem VARLI Adana Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi
	<i>Toplantıya Katılmadı</i> Nursel AYDOĞAN Diyarbakır Milletvekili Dilekçe Komisyonu Üyesi	